

Miscellaneous

აშშ-ვატიკანის ურთიერთობები ცივი ომის პერიოდში US-VATICAN RELATIONS DURING THE COLD WAR

ლეილა ხუბაშვილი
Leila Khubashvili

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: ვატიკანი, ცივი ომი, პიუს XII, იოანე XXIII,
ანტისოვიეტობა, ენციკლიკა, აჯორნამენტო.

Keywords: Vatican, Cold War, Pius XII, John XXIII, Anti-Sovietism, Enciclica,
Ajornamento.

მეორე მსოფლიო ომმა სამყარო შეცვალა, შეიქმნა მსოფლიო სოციალისტური სისტემა, იდეოლოგიების ადგილზე რელიგია დაბრუნდა, რომელმაც მნიშვნელოვანი ადგილი დაიკავა საერთაშორისო ურთიერთობებსა და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში. წმინდა საყდარი, რომელსაც რელიგიური დატვირთვის გარდა საერო ფუნქციაც გააჩნია, ვატიკანის სახით ყოველთვის მნიშვნელოვან როლს ასრულებდა მსოფლიო პოლიტიკაში. ვატიკანი კარგად ინფორმირებული სადაზვერვო სისტემით, ქრისტიანული ფასეულობების დასაცავად ათწლეულების მანძილზე დაუღალავად ებრძოდა კომუნიზმის ათეისტურ იდეოლოგიას და მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა აშშ-თან ერთად ცივი ომის პოლიტიკის განხორციელებაში. ეს პერიოდი დაკავშირებულია პიუს XII-ის პონტიფიკატთან (1939-1958). თავის მხრივ, საბჭოთა პროპაგანდისტულმა მანქანამ აქტიური ბრძოლა დაიწყო ვატიკანის წინააღმდეგ და ის იმპერიალისტური ბანაკის იდეოლოგიად გამოაცხადა. რუსეთის საგარეო პოლიტიკის არქივში არსებული დოკუმენტები თვალსაჩინო მაგალითს წარმოადგენს, თუ როგორ ცდილობდა საბჭოთა იდეოლოგია ვატიკანის ავტორიტეტის შელახვას. ლიბერალური ღირებულებების ეპოქაში პაპის მიზანს დექრისტიანიზაციის შეჩერება წარმოადგენდა, ევროპის ხსნას კი კათოლიკობაში ხედავდა. ამიტომ მეორე მსოფლიო ომის დაწყებისთანავე პიუს XII-მ მკაცრი ნეიტრალიტეტი გამოაცხადა. ამასთანავე პაპი დიპლომატიურ თამაშს განაგრძობდა. ჩერჩილს მასთან მუდმივი ურთიერთობა ჰქონდა, რუზველტმა კი პაპთან თავისი საგანგებო ელჩი მაირონ ტეილორი გაგზავნა, რომელიც ვატიკანში რომის გათავისუფლებამდე დარჩა. ომის დამთავრებამდე ვატიკანს არ გაუკეთებია არც ერთი ოფიციალური განცხადება რომელიმე მხარის დასაცავად; უდავოა, რომ პაპის დუმილმა და მისმა ნეიტრალიტეტმა წააქეზა გერმანია. მაგრამ ისიც გასათვალისწინებელია, რომ პაპს ნაცისტურ რეჟიმში მცხოვრებ 40 მილიონ კათოლიკეზე ჰქონდა პასუხისმგებლობა.

ცივი ომის წინაპირობები ჯერ კიდევ მეორე მსოფლიო ომის დროს ჩამოყალიბდა. 1942 წლის სექტემბერში ტეილორთან საუბარში უკვე ჩანდა პიუს XII-ის ცივი ომის კონცეფცია. საუბრებმა, რომლებსაც პიუსი აწარმოებდა ჩერჩილთან და

დე გოლთან 1944 წელს, განამტკიცა ვატიკანის სტრატეგია – ომის დამთავრებისთანავე გაეგრძელებინათ უკომპრომისო ომი საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ. აშშ გავლენიანი წრეები და ნიუ-იორკის არქიეპისკოპოსი ფ.სპელმანი, მხარს უჭერდნენ ამ გეგმას. ვატიკანისთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა ჰქონდა, რათა აშშ-ს თავი შეეკავებინა საბჭოთა კავშირთან შემდგომი თანამშრომლობისაგან. პიუსი საფრანგეთში მყოფი თავისი ნუნციუსისგან რონკალისგან (მომავალი პაპი იოანე XXIII) მოითხოვდა გავლენა მოეხდინა ფრანგ ეპისკოპოსებზე და შეექმნათ „ევროპის ქრისტიანი ხალხების კავშირი“. პაპი იმედოვნებდა, რომ დე გოლი ანგლოსაქსური ქვეყნების დახმარებით შეძლებდა ევროპის მშვიდობიან მოწყობას. აშშ სახელმწიფო დეპარტამენტის უფროსი, კათოლიკე რ. მერფი დასავლეთ ევროპის მოკავშირეთა ექსპედიციური ძალების მთავარსარდალ დ.ეიზენჰაუერისადმი გაგზავნილ წერილში (1945 წლის 28 ივნისს) ხაზს უსვამდა ვატიკანის სტრატეგიის მნიშვნელობას აშშ პოლიტიკისთვის. ამერიკელმა კათოლიკე სენატორმა მაკარტიმ აქტიური ანტიკომუნისტური კამპანია დაიწყო კარდინალ სპელმანის მხარდაჭერით.

ვატიკანის მცედლობას ამაოდ არ ჩაუვლია. მის მთავარ იარაღს კომუნიზმთან ბრძოლაში კათოლიკური პოლიტიკური პარტიები წარმოადგენდნენ. 1947 წლის 27 თებერვალს პაპმა ამ პარტიების ევროპელ ლიდერებს სტრატეგიული პოლიტიკა გააცნო და ურჩია, რომ ამერიკულ კურსს გაჰყოლოდნენ. ევროპის კათოლიკური პარტიების დახმარებით 1947 წლის მაისში კომუნისტები ჩამოაშორეს საფრანგეთისა და იტალიის მთავრობებიდან. 1947 წელს ვატიკანის სტატუს-მდივანი პიეტრო გასპარი აშშ-ში გაემგზავრა, ეკონომიკური და პოლიტიკური თანამშრომლობის დასამყარებლად. კომუნიზმთან საბრძოლველად ევროპაში, პირველ რიგში, საჭირო იყო სასწრაფო ეკონომიკური დახმარება. ამიტომაც იყო, რომ 1947 წელს მარშლის გეგმას საზღვსმული მოწონებით შეხვდნენ ვატიკანში. გარდა ეკონომიკური ფაქტორისა, არსებობდა კიდევ ერთი, უძლიერესი ფაქტორი – იდეოლოგია, რომელიც აშშ-მ ვატიკანთან ერთად წარმატებით განახორციელა. ეს გახლდათ ჩერჩილის, ტრუმენისა და პაპის 1946 წლის ანტიკომუნისტური გამოსვლები.

ცივ ომში აშშ-ვატიკანის ურთიერთობების აპოგეა იყო ტრუმენისა და ჰიუს XII -ის მიმოწერა. 1947 წლის 26 აგვისტოს ტელიორმა ჰიუს XII-ს გადასცა ტრუმენის წერილი, რომელშიც ის ხაზგასმით აღნიშნავდა, რომ ხანგრძლივი მშვიდობის დამყარება დედამიწაზე შესაძლებელი იყო მხოლოდ ქრისტიანულ საწყისებზე და პაპს თანამშრომლობას სთხოვდა... 1947 წლის 28 აგვისტოს საპასუხო წერილში ჰიუს XII-მ თანხმობა განაცხადა ტრუმენის წინადადებაზე. 1947 წლის 29 აგვისტოს პაპისა და პრეზიდენტის წერილები „ნიუ-იორკ ჰერალდ ტრიბუნში“ დაიბეჭდა და სენსაცია და პროტესტი გამოიწვია. ტრუმენმა საჭიროდ ჩათვალა გამოსულიყო 6 სექტემბერს და განეცხადებინა, რომ ტელიორი საუბრობდა „ტრუმენის ზავზე“ არა მარტო პაპთან, არამედ ევროპის სხვა ქვეყნის ლიდერებთანაც. ტრუმენისა და ჰიუს XII-ის წერილების გამოქვეყნებით ამერიკულმა მხარემ აფიშირება გაუკეთა საბჭოთა კავშირისა და მემარცხენე ძალების წინააღმდეგ ერთობლივ მოქმედებას. 1949 წლის შემოდგომაზე ცივმა ომმა აპოგეას მიაღწია. 1950 წლის 12 მარტის ენციკლიკით „Anni sacri“ ჰიუს XII-მ კომუნისტები და მათთან დაახლოებული პირები ეკლესიიდან განკვეთა. ეს დეკრეტი ერთ ერთი კულიმინაციური წერტილია ცივი ომის, რომელიც დაკავშირებულია არა მარტო ახლად შექმნილ ნატოსთან, არამედ სიცილიაში მაშინ აღმოცენებულ მემარცხენე მოძრაობასთან, რომელსაც ქრისტიანულ-დემოკრატიული პარტია ხელმძღვანელობდა. მოგვიანებით ცივი ომის დამთავრებაში და საბჭოთა კავშირის დაშლაში მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა პაპმა იოანე-პავლე მეორემ, რომელიც სოციალისტური პოლონეთიდან იყო.

ვატიკანის 30 წლიანი ომის სტრატეგიაში საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ ახალი ტაქტიკური ხაზი შეიმუშავა ჰიუს XII-ის რეალისტურად მოაზროვნე მემკვიდრემ წმინდა პეტრეს ტახტზე იოანე XXIII -მ (1958-1963). თავისი სახელის არჩევით მან სიმბოლურად ხაზი გაუსვა კონცელიარიზმის იდეას. ახალმა პონტიფექსმა სიღრმისეულად გააანალიზა პოლიტიკური ვითარება, რომელშიც კათოლიკე ეკლესია იყო. სოციალისტურ ბანაკთან კონფრონტაცია, რომელსაც სათავეში სსრკ ედგა, მხოლოდ ერთ-ერთი პრობლემა იყო იმ მნიშვნელოვანი სა-

კითხებიდან, რომელიც მას უნდა გადაეწყვიტა. პირველ რიგში, ეკლესია სამყაროს მოთხოვნილებების შესაბამისად უნდა გარდაქმნილიყო და არა მსოფლიო მოწყობილიყო ეკლესიის მოთხოვნილებების შესაბამისად, როგორც ეს პიუს XII -ს სურდა. პაპის გადაწყვეტილებას კურიის რეორგანიზაციასთან და ახალი ტაქტიკური ხაზის გატარებასთან დაკავშირებით ვატიკანში მტრულად შეხვდნენ. რონკალის არჩევისას კონკლავი იმედოვნებდა, რომ 77 წლის ვენეციის პატრიარქის პონტიფიკატი ხანმოკლე და გარდამავალი პერიოდი იქნებოდა. მაგრამ ისინი სასტიკად შეცდნენ; ვატიკანში დაიწყო არა მარტო რეორგანიზაცია, არამედ რევოლუცია. იოანე XIII -მ თავის ცნობილ ენციკლიკაში „Pacem in Terris“ მსოფლიოს მშვიდობისა და თანამშრომლობისაკენ მოუწოდა. ამ ენციკლიკამ შესაძლებელი გახადა სხვადასხვა კონფესიებთან და მარქსისტებთან დიალოგი. სოციალისტური ქვეყნების დე ფაქტოდ აღიარებასთან ერთად პაპმა გზების ძებნა დაიწყო მათთან დასაახლოებლად.

აჯორნამენტომ და ვატიკანის მეორე კრებამ განსაზღვრა ეკლესიის მოდერნიზაცია და რადიკალური ცვლილებები. ნაციონალურ ენებზე ღვთისმსახურება, პლურალიზმი, სეკულარიზაცია, რწმენის თავისუფლება, დიალოგი სხვა კონფესიებთან და ა.შ. რევოლუციური მნიშვნელობის იყო. ვატიკანი იქცა მშვიდობისა და პროგრესის ანგაჟირებულ მომხრედ, რამაც კარდინალურად შეცვალა მისი საგარეო პოლიტიკის ვექტორები, აღიდგინა საერთაშორისო ავტორიტეტი და დაბრუნდა მსოფლიო პოლიტიკაში. ვატიკანის ბრინჯაოს მძიმე კარები ფართოდ გაიღო მსოფლიოსთან დიალოგისთვის.

ბიბლიოგრაფია:

- Giovanni XXIII. (2000). *Immagini della mia Vita*. A cura Elio Guerriero. Edizioni San Paolo. Milano. [Pictures of my life. Edited by Elio Guerriero. "San Paolo editions." Milano.]
- Giovanni XXIII. (2000). *Biografia ufficiale* a cura della diocesi di Bergamo. Edizioni San Paolo. Milano. [Official biography by Diocese of Bergamo. San Paolo Editions. Milano].

- Ciampa L. (2007) - Pope Pius XII: A Dialogue. "Author House". ISBN
- Daim W. (1967). Der Vatikan und der Osten. Wien : Europa Verlag,. [The Vatican and the East". Vienna: Europa Verlag].
- Falconi, C. (1979). I papi del ventesimo secolo. Feltrinelli in Milano. [The popes of the twentieth century].

World War II changed the world- the world socialist system was created, religion returned to the place of ideologies, which took an essential place in public and international relations life. The Holy See which owns temporal functions in addition to its religious significance has always played an important role in world politics with a form of the Vatican. The Vatican, well informed with its intelligence system, was fighting diligently against the atheistic ideology of Communism to protect Christian values for decades and carried out considerable action with the USA to fulfill Cold War politics. This period is associated with the pontificate Pius XII (1939-1958). For its part, the Soviet propagandistic machine began an active fight against the Vatican and proclaimed it as an ideology of an imperialistic camp. The documents saved in the Russian foreign Policy archive represent a prominent example of how Soviet ideology sought to undermine the Vatican's authority.

In the age of liberal values, the pope's purpose was to stop de-Christianization because he considered Catholicism as salvation for Europe so at the outbreak of World War II Pius XII declared strict neutrality, herewith the pope continued his diplomatic game. Churchill had a constant relationship with him and Roosevelt sent his special ambassador Myron Taylor to the pope who stayed in the Vatican until the liberation of Rome. The Vatican did not make any official announcement to defend any side until the end of the war that made sense pope's silence and his neutrality encouraged Germany, however, it should also be mentioned that the pope was responsible for 40 million Catholics living in the Nazi regime.

The preconditions of the Cold War had still been formed during the Second World War. Pius XII conception of the Cold War had already appeared in a conversation with Taylor in September 1942. Pi-

us's conversations with Churchill and de Gaulle in 1944 reinforced the Vatican's strategy to continue the uncompromising war against the Soviet Union as soon as the war was over. USA influential groups and New York Archbishop F. Spelman supported the plan that was exceptionally principal for the Vatican to refrain the US from further cooperation with the Soviet Union. Pius urged from his nuncio Roncalli (later Pope Johannes) who was in France, to impact on French bishops and to form "European Union of Christian People". The Pope hoped that de Gaulle would be able to make peace in Europe with the help of the Anglo-Saxon countries. US Department of State secretary Catholic R. Murphy, in a letter (June 28, 1945) to D. Eisenhower, Commander-in-Chief of the Allied Expeditionary Forces of Western Europe emphasized the importance of the Vatican strategy to the US policy. U.S. Catholic Senator McCarthy launched an active anti-communist campaign with the support of Cardinal Spelman.

The Vatican's attempt was not in vain. The weapon to fight against communism was catholic political parties. The pope introduced a strategic policy to the European leaders of these parties on February 27, 1947, and advised them to follow the American course. In May 1947, the Communists were ousted from the governments of France and Italy with the help of catholic parties. In the same year, Vatican secretary of State Pietro Gasparri travelled to the USA to establish political and economic cooperation. First and foremost for fighting against communism, urgent economic aid was necessary that was why in 1947 Marshal Plan became emphasized approved in the Vatican. Besides the economic factor, there was another sturdy factor-ideology, which was fulfilled successfully by US and Vatican. These were the anti-communist speeches of Churchill, Truman and the Pope in 1946.

The correspondence between Truman and Pius XII became its zenith of US – Vatican relations in the Cold War. On August 26, 1947, Taylor handed to Pius XII a letter from Truman in which he emphasized that to achieve a prolonged peace on earth was possible only through a Christian basis and asked Pope to cooperate. In a reply letter dated august 28, 1947 Pius XII consented to Truman's suggestion. The letters of the pope and president were published in the "New

York Herald Tribune" on August 29, 1947, which caused a sensation and protest. Truman considered it necessary to make a performance on September 6 and announce that Taylor's speech was concerned with "Truman's Armistice" not only with the pope but also with other European leaders. By publishing the letters of Truman and Pius XII, the American side proclaimed joint actions against the Soviet Union and left-wing forces. In 1949, Cold War reached its apogee. By the encyclical of March 12, 1950, named „Anni sacri" Pius XII expelled the communists and their associates from the church. This edict is one of the culminating points of the Cold War which is related not only to the newly formed NATO but also to the left-wing movement that arose in Sicily led by the Christian Democratic Party. Later Pope John Paul II, who was from socialist Poland, played an important role at the end of the Cold War and in the collapse of the Soviet Union.

Pope John XXIII (1958-1963), the realistic-minded successor of Pius XII, developed a new tactical line against the USSR in the strategy of the Vatican's 30-year struggle. By choosing his name John on the throne of St. Peter, he symbolically underlined the conciliarism idea. The new pontiff analyzed in-depth the political situation in which the Catholic Church was. The confrontation with the Socialist Camp, led by the USSR, was just one of the major issues that he should resolve. Firstly, the church had to be transformed according to the world's requirements and not the world should be arranged in accordance with church needs as Pius XII desired. The Pope's decision to reorganize the Curia and pursue a new tactical line was met with hostility in the Vatican. By electing Roncalli, the conclave hoped that the pontificate of 77 years old Venetian patriarch would be a momentary and transitional period, but they were severely mistaken. Not only a reorganization but also a revolution began in the Vatican. John XIII, in his famous encyclical „Pacem in Terris", proclaimed world peace and cooperation. This encyclical made it possible to carry out a dialogue with various denominations and Marxists. With the recognition of socialist countries as de Facto, the pope started to find new ways to get closer with them. The Adjournment and the Second Vatican Council determined the modernization and radical changes to the Church. Worship in national languages, pluralism, secularization, freedom of

religion, dialogue with other denominations, etc. had revolutionary importance.

The Vatican has become an accountable supporter of peace and progress, which has radically changed the vectors of its foreign policy, restored international authority and returned to world politics. The heavy bronze doors of the Vatican have widely opened for dialogue with the world.

References:

- Giovanni XXIII. (2000). *Immagini della mia Vita*. A cura Elio Guerriero. Edizioni San Paolo. Milano. [Pictures of my life. Edited by Elio Guerriero. "SanPaolo editions." Milano.]
- Giovanni XXIII. (2000). *Biografia ufficiale* a cura della diocesi di Bergamo. Edizioni San Paolo. Milano. [Official biography by Diocese of Bergamo. San Paolo Editions. Milano].
- Ciampa L. (2007) - *Pope Pius XII: A Dialogue*. "Author House". ISBN
- Daim W. (1967). *Der Vatikan und der Osten*. Wien : Europa Verlag,. [The Vatican and the East". Vienna: Europa Verlag].
- Falkoni, C. (1979). *I papi del ventesimo secolo*. Feltrinelli in Milano. [The popes of the twentieth century].

კვლევის თემატიური მეთოდი და რიმბოს
პოეზია
THEMATIC METHOD OF RESEA
RCH AND RIMBAUD'S POETRY

ნანა გუნცაძე
Nana Guntsadze

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: კრიტიკა, მეთოდი, სუგესტიურობა, მარადისობა,
მშვენიერება

Keywords: Criticism, Method, Suggestibility, Eternity, Beauty